

2022–2030 METŲ PLĖTROS PROGRAMOS VALDYTOJOS
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ŽEMĖS
IR MAISTO ŪKIO, KAIMO PLĖTROS BEI ŽUVININKYSTĖS
PLĖTROS PROGRAMA

1.14. Didinti žemės ūkio, maisto pramonės, žuvininkystės sektoriuose sukuriama pridėtinę vertę bei konkurencingumą

Žemės ūkio, maisto pramonės ir žuvininkystės sektorių konkurencingumas atsilieka lyginant su ES bei šalies viduje

Lietuvos pridėtinė vertė žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose per dirbtą valandą smarkiai atsilieka nuo ES vidurkio (2019 m. Lietuvos – 8,8 proc., ES – 12,3 proc., pagal perkamosios galios standartus)

- Mažėjantis kapitalo efektyvumas (vidutinis metinis pokytis sudarė –0,6 proc.).
- Didėjančios gamybos išlaidos. Per 2005–2018 m. laikotarpį Lietuvos žemės ūkyje tarpinio vartojimo išlaidos padidėjo 1,9 karto.
- Teikiamos investicijos nedavė norimo rezultato. ES valstybių ūkiai, išskyrus mažiausio ir didžiausio ekonominio dydžio grupių ūkius, yra geriau apsirūpinę turtu nei Lietuvos.
- Didžiąją dalį eksportuojamos produkcijos sudaro žaliava, o ne perdirbtas produktas. 2020 m. neperdirbtų lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudaro 58,1 proc. nuo viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.
- Žemės ūkio subjektų kooperacijos stoka. Lietuvoje tik 12 proc. ūkininkų dalyvauja kooperacijos procesuose.

Žemės ūkis rizikingesnis už kitus sektorius

- Ūkiai sunkiai prisitaiko prie dažnėjančių pavojingų ūkinių gyvūnų ir augalų ligų bei nepalankių klimatinių reiškinių.
- Produkcijos supirkimo kainų svyravimai. Per 2012–2020 m. laikotarpį kainų šuolių ir nuosmukių patyrė visų žemės ūkio rūšių produkcijos gamintojai.
- COVID-19 krizė labai paveikė žemės ūkio ir maisto sektorį

Nesutvarkyta inžinerinė infrastruktūra žemės ūkio ir žuvininkystės sektoriuje (melioracijos statiniai ir žuvininkystės produktų iškrovimo vietos)

- Dėl nepakankamo rekonstravimo darbų finansavimo sparčiai prastėja valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių būklė. 2020 m. nusidėvėjusių valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių buvo 73,37 proc.
- Nesudarytos sąlygos leidžiančios Lietuvoje iškrauti ir saugoti, eksportuoti didelį kiekį šaldytų vertingų tolimuosiuose rajonuose sugautų žuvų ir žuvų produktų

Sektoriuje neišnaudojami tvarumo metodai konkurencingumui didinti

- Bioekonomikos apyvarta vidutiniškai auga po 6,8 proc. per metus kai bendra apyvarta – po 7,9 proc.
- Neišnaudojamas tvaraus ir tausaus žemės ūkio potencialas. Vidurio Lietuvos žemumose nustatyta apie 10 proc. dirvožemių, kurių humusingumas nesiekia 2 proc.
- Neišnaudojamas tvaraus ir tausaus žemės ūkio potencialas. Vidurio Lietuvos žemumose nustatyta apie 10 proc. dirvožemių, kurių humusingumas nesiekia 2 proc.

Ūkininkų, akvakultūros subjektų, žvejų ir produkcijos perdirbėjų bendradarbiavimo su mokslu fragmentiškumas, nesukuriantis prielaidų įgyvendinti tęstinių bendrų veiklų

- Netolygus finansavimas bei veiklų tęstinumo stoka kliudo efektyviai įgyvendinti bendradarbiavimo, keitimosi žiniomis ir inovacijų plėtojimo veiklas. Parama Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos veikloms 2014–2020 m. programiniu laikotarpiu Lietuvoje buvo mažesnė nei vidutinė ES šalyse – 3,6 proc.
- Neišnaudojamas vietos veiklos grupių, turinčių didžiulės patirties ir kompetencijų potencialas. LEADER padengia 100 proc. kaimo gyventojų.
- Trūksta kompetentingų verslių darbuotojų. Per 10 m. priimtųjų į žemės ūkio studijų kryptį grupės programos universitetuose sumažėjo trečdaliu (33 proc.), o kolegijose – perpus (51 proc.).

Žemės ūkis yra mažiausiai skaitmenizuotas sektorius. 2019 m. kaimo vietovėse gyvenančių asmenų kasdien naudojami kompiuteriu 20 proc. punktų mažiau nei miestuose, o internetu – 16 proc. punktų mažiau.

- Duomenų trūkumas (ar jų buvimas atskirose informacinėse sistemose / registruose) ūkio lygmeniu sukelia sunkumų taikant tiksliąją žemdirbystę.
- Neefektyvus valstybės informacinių išteklių valdymas. 2021 m. duomenimis, atvertos 807 žemės ūkio atveriamų duomenų rinkmenos, kai siekis būtų atverti 1 000 (viešojo sektoriaus žemės ūkio duomenų atvėrimo klausimai iš dalies sprendžiami per Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2021–2030 m. Valstybės skaitmeninimo plėtros programą).

Nepatrauklus sektorius ir jo įvaizdis, trūksta pozityvaus informavimo apie žemės ūkį

Per mažas dėmesys skiriamas veiklos diversifikavimui. 2021 m. duomenimis, alternatyviaja veikla žemės ūkio sektoriuje užsiima tik 0,5 proc. žemės ūkio valdų.

